

גם כן על רמז קדושת המקום, כי כל דבר חופס מקומו ארבע אמות שלו אפילו בההיפך כמו צורה ופחת זונות והמת. ומדה טובה מרובה על אחת חמש מאות ותופס קדושת המקום אלפים אמה שהוא חמש מאות פעמים ארבע אמות תפיסת ההיפך.

וזה שנכתב ביעקב ענין חניית המקום
מקדושת מחנה ישראל והוא מפני שכבר נקבע בו קדושת ישראל לעולמי עד וכמו שאמרנו. ולכן ירש את העולם שלא במדה, והיינו שבכוחו לקדש גם מקום חוץ לארץ בקדושת ארץ ישראל כמו בכל מקום חניית ישראל שנעשה מקודש, ולכן כתוב בו ביעקב מפרש שמורה על קביעת הקדושה לעולמי עד. מה שאין כן באברהם אבינו ע"ה שנאמר בו רק ברמז, כי הגם דאברהם נקרא גם כן ישראל ואיתן האורחיו הוא רק על ידי קדושת יעקב אבינו ע"ה שאז נתברר קדושת אברהם למפרע (ונחבאר ריש פרשת וירא):

בחוסי' והיינו כי מקום הקדושה נקרא רשות היחיד ולרשות הרבים הוא ההיפך (כמו שמוכח בחקוני וזהו ריש תיקון כ"ד ושאר מקומות). ועל זה התחיל מסכת שבת יציאות השבת דיני הוצאה מרשות לרשות ורמז פשט הענין את ידו מרשות הרבים שעומד בו, כי אין ענין אלא בדעה (נדרים מ"א). והגם שהוא עומד ברשות הרבים עם כל זה יש לו גם שם קדושת המקום של ארבע אמות שרשאי לסטל בו בשבת. אמנם אם פשט דר' לפנים וכו' העני חייב. והוא כעין רמז הרע"ב על פשט בעל הבית את דר' שחייב גם אם כיוון לעשות מצות צדקה וכמו כן הרמז אצל העני שגם אם כיוון כזה כדי לענג את השבת הוא חייב. ופחת בו לחובא ודידה, כי אצל בעל הבית הוא מצוה גמורה מידת דצדקה לעני אבל גבי העני הרי אמרו (שבת קי"ח). עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. ושינוי הלשון שמסתחיל יציאות השבת ולא הוצאות איתא בספריים הקדושים שהוא לרמז שם י"ה בראשי תיבות. והיינו כי ה' הוא בחינת התגלות מלכות שמים בעולם הזה שנברא בה' וי"ד רמזו על עולם הכא שנברא ביו"ד וכמו שאמרנו (מנחות כ"ט:). על פסוק (ישעיה כ"ו, ד') ביה ה' צור עולמים. וכשבת יש השראת הקדושה בעולם הזה גם כן מעין עולם הכא ומשורש הזה של השראת הקדושה במקום הוא גם כן מצות תחומין דאורייתא בשנים עשר מילין שהוא השראת הקדושה של המקום של כל מחנה ישראל. וכל נפש פריש יש בו כללות הקדושה מכל השיעור קומה של מחנה ישראל. כמו כל מצוה בפרט שנמצא בה כללות כל חרי"ג מצוות התלוים בה. ועל זה רמזו בגמרא (בבא בתרא ע"ה): ירושלם קמייחא תלתא פרסי הויא, והיינו שנים עשר מילין מפני שהמקום מקודש למחנה ישראל לאכילת קדשים לפנים מן החומה. וגם אלפים אמה תחומין דרבנן הם

[ח] אם תשיב משבת רגלך וגו'. ודרשו (עירובין נ"ב:) על איסור תחומין.

ויש להביין דהא תחומין אפילו למאן דאמר דאורייתא הוא רק באיסור לאו ולמה בחר הכתוב דוקא להתחיל בקדושת שבת כזה יותר משאר מלאכות גמורות והוא לו לומר מעשות חפצך וגו'. וכן על פסוק ויחן את פני העיר ודרשו כבאראשית רבה (י"א, ד') יעקב תחומין מבשר יום ועל זה אמר יעקב שכחוב בו שמירת שבת וכו', יש להביין גם כן למה נכתב על יעקב שמירת שבת בתחומין. גם באברהם אבינו ע"ה שנרמז בו שמירת שבת לגירסת הרשב"א בחשוכות ובספר האשכול דגוסי (יטמא כ"ח:). קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תחומין וכו', ונרמז בלשון הכתוב יעקב אשר שמע אברהם שמלה יעקב רמזו על מצות תחומין שהוא כהלך רגלים בעקב גם כזה אינו מוכן למה רמז דוקא מצות שבת בתחומין. ואם ירצה לרמז לרבותא שאפילו מצוה קלה דרבנן שמו דסבירא ליה תחומין דרבנן היה לו לרמז מצוות דרבנן קלות מזה ושלא באיסורי שבת דחמירי.

אך הענין הוא דאיתא בזה"ק (ח"ב ס"ג:) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ממקומו תניין מההא מקום וכו', ודא דמלה בדרך וגו' ממקומו וכו', ודא איהו דא דמחייב (שמות ג, ה') כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא. כי זהו השורש של קדושת שבת בזמן להיות גם המקום מקודש מצד פריסת סוכת שלום. ומפסוק אל יצא וגו' דרשו על הוצאה מרשות לרשות (עירובין י"ז: וצ"ע שם

[סג:] כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו. מנינו, מההוא מקום דאיתחזי למהר. ורנא דמלה דכתיב, (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו, ודא איהו מקום. ודא איהו רנא דכתיב, (שמות ג) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אתר ידיעא קרינו ליה מקום דאשתמודעא וקרא עלאה.

כתוב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו - שנינו, מאותו מקום שראוי ללכת, וסוד הדבר - שכתוב (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו, וזהו מקום, וזהו סוד הכתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. מקום ידוע קוראים לו מקום שנודע הכבוד העליון.

זוהר שמות דף ס"ד ע"א

ובגין כך, אזקרותא לבר נש, דקא מתעטרא בעטורא קדישא דלעילא, דלא יפוק מניה בפומיה מלולא (ע"א ע"ב) דחול, בגין דאי יפוק מניה, קא (דף ס"ד ע"א) מחלל יומא דשבתא, בידוי בעובדתא. ברגלוי, למהר לבר מתרין אלפין אמין. כל אליו חלולא דשבתא אינון.

ולכן אזקרה לאדם שמתעטר בעטור קדוש שלמעלה, שלא יצא מפיו דבור של חל, משום שאם יצא ממנו, הוא מחלל את יום השבת, בידוי - במעשה, וברגליו - ללכת מחוץ לאלפים אמה. כל אלו הם חלול שבת.

אל יצא איש ממקומו, דא איהו אתר יקירא דקדושה, דקא לבר מניה, אלהים אחרים נינהו. ברוך כבוד ה', דא כבוד דלעילא. ממקומו, דא כבוד דלתתא. דא איהו רנא דעטרא דשבת, בגין כך אל יצא איש ממקומו. וקא חולקיה מאן דנכי ליקרא דשבתא וקא איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. (שמות יז) ויאמר ה' אל משה עבור לפני העם וגו'. רבי חניא פתח, (תהלים לה) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. וקאין אינון צדיקיא, דקודשא בריך הוא אתרעי ביקריהון, יתיר על דיליה. תא חזי, כמה אינון בני עלמא, דמסרפי ומגדפי לעילא, כגון סנחריב חרף וגדף, ואמר (מלכים ב יח) מי בכל אלהי הארצות וגו'. וקודשא בריך הוא מחיל, ולא תבע מניה. כיון דאושטי ידיו על חזקתה, מה כתיב (מלכים ב יט) ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'.

אל יצא איש ממקומו - זהו מקום נכבד של קדושה, שהרי מחוצה לו הם אלהים אחרים. ברוך כבוד ה' - זהו כבוד שלמעלה. ממקומו - זה כבוד שלמטה. זהו סוד עטרת השבת, ולכן אל יצא איש ממקומו. אשרי חלקו של מי שזוכה לכבד את השבת. אשריו בעולם הזה ובעולם הבא. ויאמר ה' אל משה עבור לפני העם וגו'. רבי חניא פתח, (תהלים לד) חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם יותר על שלו. בא ראה כמה הם בני העולם שמסרפים ומגדפים למעלה, כמו שסנחריב חרף וגדף ואמר (מלכים ב יח) מי בכל אלהי הארצות וגו'. והקדוש ברוך הוא מחל ולא תבע ממנו. כיון שהושטי את ידו על חזקתה, מה כתוב? (שם יט) ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'.

תיקוני זוהר תקונא עשרין וארבע

בראשית יר"א שפ"ת, (ובה) שבתותי תהא דחיל, יר"א תור"ה, יר"א ברי"ת, כמה דצריך נטירו דברית, דלא יעול ליה ברשו נוקרעה. כגוןא דא צריך בר נש נטירו דשבת, דלא לאפקא מרשות היחיד ויעול ברשות הרבים, רשות היחיד איהי שכינתא. רחבו ד' ואינון יהו"ה, וגבהו עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רשות הרבים נחש אשת זנונים, סם דאל אתר דאיהו סמא"ל, ואיהו קללא דשבעין אומין, ואיהי חלקה זונה, ובעלה חלול שבת איהו, ובגין דא מאן דאפיק מרשות היחיד לרשות הרבים חייב סקילה.

תקון עשרים וארבעה, בראשית, יר"א שפ"ת, (ובה) שבתותי תהיה ירא, יר"א תור"ה, יר"א ברי"ת, כמו שצריך שמירת הבית, שלא יכניסנה לרשות זרה, כמו כן צריך אדם שמירת שבת, שלא להוציא מרשות היחיד ויכניס לרשות הרבים. רשות היחיד היא השכינה, רחבו ד' והם יהו"ה, וגבהו עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רשות הרבים נחש אשת זנונים, סם של אל אתר שהוא סמא"ל, והוא הקבל של שבעים אמות, והיא חלקה זונה, ובעלה הוא חלול שבת, ומשום זה מי שמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים חייב סקילה.